

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَبْشِكُون

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ.

وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾﴾ [آل عمران].

﴿يَأَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً

وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ ءَ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾﴾ [النساء].

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾﴾ [الأحزاب].

أما بعد:

فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ، وَخَيْرُ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ (ﷺ)، وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا وَكُلُّ

مُحَدَّثَةٍ بَدْعَةٌ وَكُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ.

پیشہ کییا وەرگیری

خاندہ قایی ہیژا: نافەرۆکا قی پەرتوکی پیک دەیت ژ چەند زانیین دەسیکی و زۆر گرنگ سەبارەت ب (بیروباوہرا دروستا ئیسلامی: بیروباوہری ئەھلی سوننەت و جەماعەت) کو ب دەلییلین ئایەتین قورئانا پیروژ و حەدیسین پیغەمبەری (ﷺ) یین دروست و پشت راستگری.

و ژبەر قی چەندی ئیکەمین پەرتوکه ژ لای زانیان و قوتابیین زانستین شەری کو ب شیوی وانە دەینە گوتن و خواندن ژ لای بیروباوہریدا: و من ب فەر زانی وەرگیرمە سەر زمانی کوردی (بادینی) ژ بووی چەندی کو ببیتە دەرگەھە ک بو وان کەسان ئەوین دقین بیروباوہری ئیسلاما دروست بزانی کو ب ئەگەری دویرکەفتن و خەلەتاندن و تەقلیدکرنا کورەیان و بی هشیاریبون گەلەگ ژ خەلکی غەریب و بیانی بویە دناڤ کومە لگەھا موسلماندا ب گشتی!

و گرنگی و پیتە پیکرنا قی پەرتوکی ئەقەیە کو خۆ دی بینیتەقە کو خاندەقان فییری بەرسف دانا وان سی پرسیارا دبیت کو ژ هەمی مرۆقان دەیتە پرسیار کرن پشتی مرنا وی و دناڤ قەبری:

مَنْ رَبُّكَ؟ وَ مَا دِينُكَ؟ وَ مَنْ نَبِيُّكَ؟

ئانکۆ: کی یە خودایی تە؟ و دینی تە چی یە؟ و کی یە پیغەمبەری تە؟^(۱)

^(۱) یاشی پەرتوکی بخوینە کو بە لگە یین تیدا هەین.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

* اَعْلَمَ رَحِمَكَ اللهُ أَنَّهُ يَجِبُ عَلَيْنَا تَعَلُّمُ أَرْبَعِ مَسَائِلَ :

نَانكو : بزانه رهمه تا خودی ل ته بیت کو یا پیدقیه ل سهر مه نهم فیری چوار مه سه لا ببین :
الأولى : العلمُ : وَهُوَ مَعْرِفَةُ اللهِ ، وَ مَعْرِفَةُ نَبِيِّهِ (ﷺ) ، وَ مَعْرِفَةُ دِينِ الْإِسْلَامِ بِالْأَدِلَّةِ .

یا ئیکی : زانست کو پیک دهیت ژ : ناسینا خودی و ناسینا پیغه مبهری (محمد ﷺ) و شاره زا بوون د
دینی ئیسلامی ب به لگه فه (دلیل).

الثانية : العملُ به .

یا دووی : کار پیکن .

الثالثة : الدعوةُ اليه .

یا سیی : بانگ خوازیی بو بکه ی .

الرابعة : الصبرُ على الأذى فيه .

یا چاری : بیهنا خو فره ه کرن ل سهر وان نازار و نه خوشیین د گه نی .

و الدليل قوله تعالى: ﴿بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ﴾ ﴿١﴾ وَالْعَصْرِ ﴿٢﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ

﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾ [العصر].

و به لگه ل سهر وی چه ندی خودایی مه زن دبیرتن : ب ناقی خودایی مه زن و دلوقان ((خودی ب ده می
سویند خوار، کو دوونده ها ناده می د تیچوون و زیانی دانه ، نهو تی نه بن یین باوهری ب خودی ئیانی و
کریارین چاک کرین ، و هنده ک ژوان شیرت ب حه قییل هنده کان کرین ، و شیره تا بیهن فره هییل ل
یه ک دوو کرین .

قال الشافعي رحمه الله تعالى : لَوْ مَا أَنْزَلَ اللهُ حُجَّةً عَلَيَّ خَلَقَهُ إِلَّا هَذِهِ السُّورَةُ لَكَفَتْهُمْ .

ئیمام شافعی رهمه تا خودی لی بیت دبیرت : نه گهر خودایی مه زن چو به لگه یین دی بو
دروستکریین خو نه ئینابا خواری ژ بلی فی سوره تی قیجا بو وان بهس بوو .

وَقَالَ الْبُخَارِيُّ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى : بَابُ الْعِلْمِ قَبْلَ الْقَوْلِ وَالْعَمَلِ . وَ الدليلُ قوله تعالى ﴿فَاعْلَمْ

أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَسْتَغْفِرُ لَذُنُوبِكِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ [محمد] فبدأ بالعلم قبل القول و

العمل .

ئیمام بوخاری رحمةً تا خودی لی بیت د بیژت:

بابه ته ک : (زانین بهری گوتن و کریاری) ، و به لگهژی ل سهر فی چهندی خودایی مهزن د بیژت:

((فیجا تو بزانه [ئهی محمد ﷺ] کو ژ خودی [الله] پیقهتر چو خودا یین حهق نینن ههژی په رستنئ

بیت ، و داخووازا لیخوش بوونا گونه هان بکه)) .

ب زانینی دهست پیکر پاشی گوتن و کریار .

* اَعْلَمَ رَحِمَكَ اللَّهُ : أَنَّهُ يَجِبُ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ تَعَلَّمَ هَذِهِ الثَّلَاثَ مَسَائِلَ وَ الْعَمَلُ بِهِنَّ :

بزانه رحمةً تا خودی ل ته بت : کو پیدقیه ل سهر هه می موسلمانین [ژن و زهلام] فیری فان سی مهسه لادا ببن و کاری پی بکه ن .

الأولى : أَنَّ اللَّهَ خَلَقَنَا وَ رَزَقَنَا وَ لَمْ يَتْرُكْنَا هَمَلًا بَلْ أَرْسَلَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَمَنْ أَطَاعَهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ وَ مَنْ

عَصَاهُ دَخَلَ النَّارَ .

یا ئیکی : ب راستی خودی ئهم یین دروست کرین و رزق دایه مه ، دهست ژ مه نه بهردایه و ئهم بهر به لاف نه کرینه به لی یا پیغه مبه ره کی بو مه هنارتی ، فیجا هه رکه سی گوهی خو بدته وی پیغه مبه ری دی چینه بهه شتی و هه رکه سه کی سه ریچیا وی بکه ت دی چینه جه هه می .

و الدلیل قوله تعالى : ﴿ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ۝۱۵﴾

فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلاً ۝۱۶﴾ [المزمل].

و به لگهژی ل سهر فی چهندی خودایی مهزن د بیژت : ((هندی ئه مین مه بو هه وه [گه لی خه لکی مه ککه هی] محمد ﷺ یی کرییه پیغه مبه ر ، و شاهد ل سهر کوفر و نه گوهدا ریبا هه وه ، وه کی مه موسی

(علیه السلام) کرییه پیغه مبه ر ، فیجا فیرعه ونی باوهری ب موسا (علیه السلام) نه ئینا ، و ئهو دره وین

ده ریخست ، و بی ئه مریدا وی کر ، فیجا مه ئهو ب گرتنا دژوار ئهو گرت . و ئه فه ترساندنه کا ژ

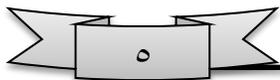
نه گوهدا ریبا محمدی ﷺ کو ئهو بهیته سه ری نه گوهدا ری یی هاتییه سه ری فیرعه ونی و ملله تی

وی)) .

الثانية : أَنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ أَنْ يُشْرَكَ مَعَهُ أَحَدٌ فِي عِبَادَتِهِ لَا مَلِكٌ مُقَرَّبٌ وَ لَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ .

یا دووی : ب راستی خودایی مهزن رازی نابت کو که سه کی بکه نه هه قیشک بو وی د په رستنیدا نه مه لایکه ته کی نیژیک ژ خودی و پیغه مبه ره کی هنارتی ژی .

و الدلیل قوله تعالى : ﴿ وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝۱۸﴾ [الجن].



و به لگهژی ل سهر فی چهندی خودایی مهزن دبیرت: ((و هندی مزگهفتن بو په رستنا خودی ب تنینه ، فیجا هوین په رستنا کهسی دی لی نه کهن ، و هوین دوعا و په رستنی بو وی ب تنی لی بکهن ، چونکی مزگهفت نه هاتینه ئافاکرن بو تشته کی دی ژ بلی په رستنا خودی)).

الثالثة : أَنْ مَنْ أَطَاعَ الرَّسُولَ وَوَحَّدَ اللَّهَ لَا يَجُوزُ لَهُ مُوَالَاةٌ مِنْ حَادِّ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَ لَوْ كَانَ أَقْرَبَ قَرِيبٍ.

یا سییی: ب راستی ههر کهسه ک گوهداریا پیغه مبهری (صلی الله علیه و آله) بکهت و خودایی مهزن بتنی به ریسیت فیجا بو وی دروست نینه هه قالینیان کهسان بکهت نهوین ژ ریکا خودی و پیغه مبهری وی (صلی الله علیه و آله) دویر کهفتی و بی باوهرن خو نه گهر ژ کهسانین نیزیکی مروقی بیتن.

والدليل قوله تعالى: ﴿لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ [المجادلة].

و به لگهژی ل سهر فی چهندی خودایی مهزن دبیرت: ((تو [نهی محمد صلی الله علیه و آله] ملله ته کی نابینی باوهریی ب خودی و روژا دوماهییی بینت، و کاری ب وی شریعه تی بکهت یی خودی بو وان دانای، و د سهر هندی را رابیت ههز ژ وی بکهت یی دوژمناتییا خودی و پیغه مبهری وی کری و دوستینییا وی بکهت، نه گهر خو نهو بابین وان بن یان کوپین وان بن یان براین وان بن یان مروقیین وان بن، نهوین هه بین فیان و نه فیانا وان بو خودی، خودی باوهری د دلین وان دا نفیسییه، و ب سهر کهفتن و پشته فانییا خو وی د دنیایی دا نهو ب سهر دوژمنین وان نیخستینه، و نهو ل ناخره تی دی وان کهته د هنده ک به حه شتان دا رویار د بن داره بارین وان دا دچن، دمه کی بی قه برین نهو تییدا مینن، خودی ژ وان رازی بوویه ه تییدی نهو قهت ژ وان عیجز نابت، و نهو ژ وی رازی بووینه ژ بهر وان دهره جین بلند بین وی نهو برینی، نهو پارتا خودی و وه نیین وینه، و نهون بین ل دنیایی و ناخره تی ددخوش.

*اعلمْ أَرْشَدَكَ اللَّهُ لِبَطَاعَتِهِ أَنْ الْحَنِيفِيَّةَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ : أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ وَ بِذَلِكَ

أَمَرَ اللَّهُ جَمِيعَ النَّاسِ وَ خَلَقَهُمْ لَهَا ، كَمَا قَاتَعَالَى ﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾ [الذاريات]

، وَمَعْنَى [يَعْبُدُونَ] يُوَحِّدُونَ.

بزانه خودایی مهزن ریکا راست نیشته دایه بو گوهدانا وی ب دروستی و ل دویف ریبازا پیغه مبهر ئیبراهیم (علیه السلام) کو پیک دیت ژ: خودی په رستن ب تنی و دیندار بی ب دلسوزیقه و ب پاقزیه بو

وي نه نجام دهی ، و ب قیچه نندی خودایی مه زن فه رمان یی ل هه می کرییه و ژ بو وی چهنندی نه م هاتینه دروست کرن، وه کی خودایی مه زن دبیرت : ((و من نه جنه و مروؤفه نه نافر اندینه و پیغه مبه ر بو وان نه هنارتینه نه گهر ژ بهر نارمانجه کا مه زن نه بت، کو نه و په رستنا من ب تنی بکه ن))، (یعبدون: من په رستن) نانکو من ب تنی په ریسن.

وَأَعْظَمُ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ التَّوْحِيدَ ، وَهُوَ إِفْرَادُ اللَّهِ بِالْعِبَادَةِ وَأَعْظَمُ مَا نَهَى عَنْهُ الشِّرْكَ وَهُوَ دَعْوَةٌ غَيْرُهُ مَعَهُ.

و مه زنترين تشت خودایی مه زن فه رمان ل مه کربیت ئیک خودی په ریسی نه و ژ ی : په رستنا خودی ب تنی، و مه زنترين تشت خودی ل مه قه دهغه کرییه و ریگ ل مه گرتبیت هه قیشک دانانه بو خودایی مه زن نه و ژ ی : په رستنا ژ بلی خودی دگهل خودی دا.

و الدليلُ قوله تعالى: ﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تَشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ [النساء: ٣٦].

و به لگه ژ ی ل سهر قی چهنندی خودایی مه زن دبیرت: ((و هوین په رستنا خودی ب تنی بکه ن و خو ب ده ست وی قه به رده ن، چو هه قیشکان بو وی د خودایینی و په رستنی دا چی نه کهن)).

* فَإِذَا قِيلَ لَكَ : مَا الْأَصُولُ الثَّلَاثَةُ الَّتِي يَجِبُ عَلَى الْإِنْسَانِ مَعْرِفَتُهَا ؟

قیجا نه گهر گوته ته : نه و سی بنچینه چنه کو پیدقیه ل سهر مروؤفی بزانیته ؟
فَقُلْ : مَعْرِفَةُ الْعَبْدِ رَبِّهِ ، دِينَهُ ، وَ نَبِيَّهِ مُحَمَّدًا (ﷺ).

تو ژ ی بیژه : نه و سی بنچینه پیگ دیت ژ :

به نی (عبد) په روه دگاری خو و دینی وی و پیغه مبه ری و زی (محمد ﷺ) بنیاسیت.

الأصل الأول : معرفة العبدِ ربِّه

بنچینا ئیکي : به نی په روه دگاری خو بنیاسیت

فَإِذَا قِيلَ لَكَ : مَنْ رَبُّكَ ؟

نه گهر گوته ته : کی په روه دگاری ته یه ؟

فَقُلْ : رَبِّيَ اللَّهُ الَّذِي رَبَّانِي وَ رَبِّيَ جَمِيعَ الْعَالَمِينَ بِنِعْمِهِ ، وَهُوَ مَعْبُودِي لَيْسَ لِي مَعْبُودٌ سِوَاهُ.

تو ژ ی بیژه : په روه دگاری من خودی یه [الله] ه کو نه س په روه رده کر مه و مه زن کر مه و هه می یین د

جیهانیدا دروست کر نه و په روه رده کر نه ب نیعمه تین خو، و ب تنی نه و په رستنا منه و چو په رستین دی ژ بلی وی من نینه.

و الدليلُ قوله تعالى: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ [الفاتحة].

و به لگه ژى ل سهر قى چه ندی خود ایی مه زن دبیرت: ((سوپاس و ستایش بو وی خودی یه کو په روهردگاری هه می جیهانییه)).

وَكُلُّ مَا سِوَى اللَّهِ عَالَمٌ، أَنَا وَاحِدٌ مِنْ ذَلِكَ الْعَالَمِ .

و هه می تشت ژ بلی خودی [الله] ی جیهانه (هاتییه دروستکرن)، و ئەس ژى ئیکم ژ قى جیهانی (هاتییه دروستکرن).

فَإِذَا قِيلَ لَكَ : يَمَ عَرَفْتَ رَبَّكَ ؟

ئه گه گۆته ته : ته چه وا په روهردگاری خو ناسی ؟

فَقُلْ : بِآيَاتِهِ وَمَخْلُوقَاتِهِ ، وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ، وَمِنْ مَخْلُوقَاتِهِ :

السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُونَ السَّبْعُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَمَا بَيْنَهُمَا .

تو ژى بیژه : ب نشانین و دروست کریین وی ، و ژ نشانین وی * : شه ق و رۆژ و هه تا ق و هه یف ، و ژ

چیکریین وی : ههفت عهسمان و ههفت عهرد و ئەوین تیدا ههین و ئەوین نافدا دژین .

و الدليلُ قوله تعالى : ﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا

لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴾ [فصلت].

و به لگه ژى ل سهر قى چه ندی خود ایی مه زن دبیرت: ((و ل دویقیک هاتنا شه ق و رۆژان، و ژیک

جود ابونا رۆژ و هه یقی ژ نایه تین خودی و نشانین یه کینی و شیانا وینه، وی ئەو بن دهستی خو کرینه.

ههین نه بو رۆژی و نه بو هه یقی نه چه سوجدی [ژونکی ئەو دچیکرینه] و بو وی خودایى هه رنه سه جدی

یى ئەو نافر اندین، ئەگه ر ههین وی ب تنی د په ریسن)).

و قوله تعالى : ﴿ إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشَى

الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَيْثُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

﴿ [الأعراف]. ٥٤ ﴾

و خود ایی مه زن دبیرت : ((هندی خودایى هه وهیه ئەو خودایه یى عهسمان و عهرد ژ چونه یی د شه ش

رۆژان دا نافر اندین، پاشی ئستیوا ل سهر عهرشى کر، ئانه کو : ل سهر بلند بو و ب سهر کهفت، بلند

بوونه کا بابه تی مه زنییا وی بت ، ئەو شه قى ب سهر رۆژی دا ئینت قیجا تاربییا وی دبهت، و هه ر یه ک ژ

وان هه ردهم ب لهز ب دویف یا دی دا دئیت، و ئەوه یى رۆژ و هه یف و ستیر نافر اندین و ئیخستینه بن

فهرمانا خو وهکی وی دقیت ئەو وان ب ریفه دبهت، و ئەو ژ نایه تین وی یین مه زن، نى نافر اندن هه می و

فهرمان هه می یا ویه، و خودی خودایى هه می چیکرییان یى پاک و بلند و مه زن بت)).

و الربُّ هو المعبودُ.

و پهروه دگار نهو ب تنی دهیته په رستن.

و الدليلُ قوله تعالى: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ (۲۱)

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا

تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۲۲﴾ [البقرة].

و به لگه ژي ل سهر قی چه ندی خودایي مه زن دبیرت: ((گه لی مرو فان خودایي خو یی هوین ب
قه نجیبین خو په روه رده کرین بپه ریسن، و ژي بترسن و دو یجوونا دینی وی بکه ن، چونکی نهوی هوین ویین
به ری هه وه ژي ژ چوننه یی نافر اندن، دا به لکی هوین ببه نه ژ ته قواداران یین خودی ژان رازی بووی و نهو

ژوی رازی بووین ﴿۲۱﴾ خودایي هه وه نهوی عه رد بو هه وه کریبه جه، دا ژینا هه وه ل سهر وی ب سانه ی
بکه قیبت، و عه سمان موکم نأفاکری، و باران ژ عه وری باراندی و هه می ره نگین فیقی و شینکاتی بو هه وه
ژي داین، قیجا هوین چو هه قال و هوگران بو خودی د په رستن دای چی نه که ن، هوین د زانن کو نه و د
نافر اندن و رزقدانی دای بی ب شریکه، و نهوی هیژای په رستن ((.

قال ابن كثير رحمه الله تعالى: الخالق لهذه الأشياء هو المستحق للعبادة.

(ابن كثير) رحمه الله تعالى: دروستکه ر و نافر انده ری فان تشتانه نهو ب تنی یی

هیژای په رستن یه.

* و أنواع العبادَةِ التي أمر الله بها مثل: الإسلام، الإيمان، والإحسان، ومنه الدعاء والخوفُ

، والرجاء، والتوكل، والرغبة، والرهبنة، والخشوع، والخشية، والإنابة، الاستعانة، و

الإستعاذة، الإستغاثة، الذبح، والنذر وغير ذلك من العبادَةِ التي أمر الله بها كلها لله تعالى.

و جوړین وان په رستن کو خودایي مه زن فه رمان پی کری وه کو:

(الإسلام): مؤسلمان بوون و خو ده ستقه به ردان بو خودایي مه زن.

(الإيمان): باوهری ئینان ب هه می ستوونین باوهریبي.

(الإحسان): قه نجیکرن و گه هشتن بو پلا هه ست پی کرن ب دیتنا خودی یان دیتنا خودی بو ته.

و ژوان:

(الدعاء): دوعا و داخواز و هه وار کرن.

(الْخَوْفُ) : ترس کو پیک دھیت ژ : کاردا نہویہ کہ ری ددہت ب پیشبشی کرنا تشتہ کی کو تیکڑوون و زہرہر بہرکہفتن یان ئیشان گہہاندن تیدا بیت .

(الرَّجَاءُ) : ہیعی و ئومید ب وی بوون .

(التَّوَكُّلُ) : خو ہیلانا ہیقیبا وی قہ .

(الرَّغْبَةُ) : حہزکرن ب گہہشتن ب وی تشتی کو حہژی دکہی و تہ کیف پی دھیت .

(الرَّهْبَةُ) : ترس ، بہئی پا ترسہک کو رہقین و دویر کہفتن ژ وی تشتی کو ژئی دترسید ژئی دکہفیت ، ئانکو پیک دیت ژ ترس دگہل کریاری دا .

(الْحَشْوَعُ) : خو چہماندن و چربرن و زہعیفی دیارکرن .

(الْحَشِيَّةُ) : ترس بہئی پا ترسہک بتن ہاتبتہ ئافاکرن ل سہر پشت راست بوون ژ مہزنی و تمامہتیبا وی کہسی کولی دترسی ب سہرتہقہ .

(الْإِنَابَةُ) : زقرین و پہشیمان بوون و تہوبہکرن .

(الاستعانة) : داخوازا ہاریکاری کرنی .

(الاستعادة) : خو ب وی پاراستن .

(الاستغاثة) : داخوازا رزگار کرنی و ہہوار خو بگہہینتی ل دہمین تہنگافیبا دا .

(الدَّبْحُ) : سہربرین .

(النَّذْرُ) : تشت ل سہر خو پیدقی کرن .

و ژ بلی فانہ ژ وان جورین پہرستنی کو خودا فہرمان ل مہ کری پیدقیبہ ب تنی بو خودایی مہزن (اللہ) نہنجام بدہین .

و الدلیل قولہ تعالیٰ : ﴿ وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴾ [۱۸] [الجن] .

و بہلگہژی ل سہر قی چہندی خودایی مہزن دبیرت : ((و ہندی مزگہفتن بو پہرستنا خودی ب تنینہ ، قیجا ہوین پہرستنا کہسی دی لی نہکھن ، و ہوین دوعا و پہرستنی بو وی ب تنی لی بکھن ، چونکی مزگہفت نہہاتینہ ئافاکرن بو تشتہ کی دی ژ بلی پہرستنا خودی)) .

فَمَنْ صَرَفَ مِنْهَا شَيْئًا لِّغَيْرِ اللَّهِ فَهُوَ مُشْرِكٌ كَافِرٌ .

قِيَجَا هَهْرَكَه سَه كِيْ تَشْتَه كِيْ زَفَان پَهْرَسْتِنَا بُوْ غَه يِرِيْ خُوْدِيْ نُهَنْجَام بَدَهْت نُهَو كَه سَ مُوْشَرِك و
كَافِرَه.

و الدليلُ قوله تعالى: ﴿ وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴾ [المؤمنون].

و به لگه ژي ل سهر قِي چهنديْ خوداييْ مهزن دبيژت: ((و هه چيبيْ دگهل خوداييْ يه ك يه كِي دي
پهريست، و وي چو هيجهت ل سهر هنديْ نه بن كو نهو هيژاي پهرستن يه، هه ما جزاييْ كريارا وي يا
خراب ل ناخره تي ل سهر خوديْ يه . ل روژا قيامه تي سهر كه فتن و ئيفله حي بو كافرين نينه)) .
و في الحديث : ((الدعاء مخُّ العبادة)) (٢)

و د حه ديساندا يا هاتي پيغه مبهر (ﷺ) دبيژت : ((دوعا و هه وار كرن مه ژي و كاكلكا پهرستن يه)) .

و الدليلُ قوله تعالى: ﴿ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي

سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴾ [غافر].

و به لگه ژي ل سهر قِي چهنديْ خوداييْ مهزن دبيژت: ((و خوداييْ هه وه [گه لي عبياده تکه ران]
گوت: هوين دوعايان ژ من ب تني بکه ن و عبياده تي من بکه ن نه ز دي به رسقا هه وه ئيم، هندي نهون بين
خو ژ باوه ري ئينانا ب پهرستنا من ب تني مه زنتر لي دکه ن، نهو ب ره زي لي و شه رمزاري فه دي ژنه
جه هنه مي)) .

و الدليلُ الخوفِ قوله تعالى: ﴿ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا مِنِّي إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ [آل عمران].

و به لگه ژي ل سهر قِي چهنديْ كو دقيت ب تني ژ خودي بترست (الخوف) خوداييْ مهزن دبيژت: ((قِي جا
هوين ژ هه قالين شهيتاني نه ترسن به لي پا ژ من بترسن نه گهر هوين خودان باوه ر بن)) .

و الدليلُ الرجاءِ قوله تعالى: ﴿ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ

أَحَدًا ﴾ [الكهف].

و به لگه ژي ل سهر قِي چهنديْ كو دقيت ب تني هيقي و ئومييد ب خودي هه بيت (الرجاء) خوداييْ مهزن
دبيژت: ((قِي جا هه چيبي ژ عه زابا خودايي خو بترست و دلي خو ببه ته خيرا وي ل روژا ديدارا وي، بلا

(٢) الحديث بهذا اللفظ ضعفه الامام الألباني في ضعيف سنن الترمذي رقم (٣٣٧١)، و إنما صح بلفظ ((الدعاء هو العبادة)) صححه الامام

الألباني في صحيح سنن الترمذي رقم (٢٩٧٩).

ئانكو : نهو حه ديسا ب له فزا : (دوعا كاكلكا پهرستن يه) حه ديسه كا زه عيفه، به لي پا حه ديسا دورست ب قِي له فزي يي هاتي (دوعا پهرسته).

کاره کی چاک بو خودایی خو بکته کول دویف شریعه تی وی بت، و چو شریکان د پهرتنی دا بو وی نه دانته)).

و الدلیل التوکل قوله تعالی: ﴿ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ [المائدة].

و به لگه زی ل سهر فی چهندی کو دقیت ب تنی هیفی ب خودی هه بت (التوکل) خودایی مهزن دبیرت: ((و خو بهیلنه ب هیقیبا خودی ب تنی فه، نه گهر هه وه باوهری ب پیغه مبهری وی ههیه، هوین کاری ب شریعه تی وی دکهن)).

و قوله: ﴿ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ﴾ [الطلاق].

و گوتنا خودی: ((و هه چییی خو بهیلته ب هیقیبا خودی فه نهو تیرا وی ههیه کو خه مین وی نه هیلت)).

و دلیل الرغبة و الرهبة و الخشوع قوله تعالی: ﴿ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ

وَيَدْعُونَكَ رِعْبًا وَرَهْبًا وَكَانُوا لَنَا خَشِعِينَ ﴾ [الأنبياء].

و به لگه زی ل سهر چه زیکرن و لی ترسان و خو چه ماندن و زه عیفکرن ب تنی بو خودی بت (الرغبة و

الرغبة و الخشوع) خودایی مهزن دبیرت: ((هندی نهو بوون نهوان له ز ده می باشییان دا دکر، و وان دوعا ژ مه دکرن و دلی خو دبره وی یال نک مه هه ی، و ژ عه زابا مه دترسان، و نهوان خو بو مه دشکمانده)).

و الدلیل الخشية قوله تعالی: ﴿ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي ﴾ [البقرة: ۱۵۰].

و به لگه زی ل سهر فی چهندی کو دقیت تنی ژ خودایی مهزن بترسیت دگهل پشت راست بوون ژ

مهزنی و تمامه تیبیا دهسته هلاتا خودی یه ل سهر ته (الخشية) خودایی مهزن دبیرت: ((ژ خه لکی نه ترسن به لی چ پا ب تنی ژ من بترسن)).

و دلیل الإنابة قوله تعالی: ﴿ وَأَنْبِئُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ ﴾ [الزمر: ۵۴].

و به لگه زی ل سهر فی چهندی کو پیدقییه ب تنی بو لای خودی بزقرینه فهو بتنی بهری ل خودی بت ب

گوه داریکرن و تهوبه کرن و په شیمان بوونا ته ژ گونه هان بتنی بهره ف خودی بت (الإنابة) خودایی مهزن دبیرت: ((و هوین گه لی مرؤفان ب گوه داری و توبه کرنی ل خودایی خو بزقرن و خو دهست و یقه به رده ن)).

و دلیل الاستعانة قوله تعالی: ﴿ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴾ [الفاتحة].

و به لگهژی ل سهر فی چهندی کو دقیت تئی داخوآزا هاریکاریئی ژ خودایی مهزن بکهین (الإستعانة) خودایی مهزن دبیرت: ((ئەم گوهدارییا ته ب تئی دکهین و ته دپه ریسین، دهه می کارین خو داخوآزا هاریکاریئی ژ ته ب تئی دکهین)) .

و فی الحدیث: ((إِذَا اسْتَعْنَتْ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ)) (۳)

و ل چه دیسادا هاتییه پیغه مبهر (ﷺ) دبیرت: ((ئەگه رته داخوآزا هاریکاریئی کر فیجا داخوآزا هاریکاریئی ژ خودی بکه)) .

و دلیل الإستعانة قوله تعالى: ﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝۱ ﴾ [الفلق]، ﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝۱ ﴾ [الناس].

﴿ ۱ ﴾ [الناس].

و به لگهژی ل سهر فی چهندی کو دقیت بتئی خو ب خودی پپاریزی (الإستعانة) خودایی مهزن دبیرت: ((بیژه ئەز خو ب خودانی مروقان دپاریزم)) .

و دلیل الاستغائة قوله تعالى: ﴿ إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ ۝۹ ﴾ [الأنفال].

و به لگهژی ل سهر فی چهندی کو دقیت داخوآزا رزگار کرنی و ههوار هاتنی ب تئی ژ خودی بکهت

(الاستغائة) خودایی مهزن د گپرانا حالی هه فالین پیغه مبهری دا (ﷺ) ده می (شهری بهردی) دا

دبیرت: ((و هوین وی قهنجییا خودی ل رۆزا (بهردی) دگهل ههوه کری ل بپرا خو بینن ده می ههوه

سه رکه فتنا ل سهر دوژمنی خواستی، ئینا خودی داخوآزا ههوه ب جه ئینا)) .

و دلیل الذبح قوله تعالى: ﴿ قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝۱۱۲ لَا شَرِيكَ لَهُ ۝۱۱۳ ﴾

﴿ ۱۱۳ ﴾ [الأنعام].

و به لگهژی ل سهر فی چهندی کو دقیت چهیوان سه برین ب تئی بو خودی بت (الذبح) خودایی مهزن

دبیرت:

((تو بیژه: هندی نقیژا من و قوربانئ منه ب تئی بو خودینه، نه بو صه نه م و مری و ئەجانانه، و نه بو

کهس ژوان بین هوین ژ بلی خودی قوربانان بو ددهن، و ئینا من و مرنا من بو خودی یه خودایی هه می

چیکرییان. (۱۶۲) چو هه فیشک بو وی نینن نه د خود اینییا وی دا ونه د پهرستن و ناڤ و سالوخته تین وی دا،

و ب ته وحیدا صافی خودایی من فهرمان ل من کرییه، و ئەز یه که مین که سم ژ فی ئوممه تی من خو ب

دهست خودی قه بهردای و باوهری پی ئینای)) .

وَمِنَ السُّنَّةِ : ((لَعَنَ اللَّهُ مَنْ دَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ))^(۴).

و د جهديسى دا يى هاتى پيغه مبهري (ﷺ) د بيژت : ((له عنده تا خودى ل وي كهسى يه كو جه يوان بو ژبلى خودى دكه ته قوربانى و سه ر ژيده كهت)) .

و دليلُ النَّذْرِ قوله تعالى : ﴿ يُؤْفُونَ بِالَّذِرِّ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴾ [الإنسان].
و به لگه ژى ل سه ر قى چهندي كو دقيت تشنان ل سه ر خو نه زر بكنه و بتنى بو خودى نه نجام

بدنه (النذر) خودايى مهزن د سالوخته تين چا كه كاراندا د بيژت : ((له و وي تشتى باش ب جه دئين يى وان بو خودى ل سه ر خو نه زر كرى، و نه و ژ عه زابا خودى يا ل روژا قيامه تى دترسن نه و ا زيانا وي مهزن و خرابييا وي ل سه ر خه لكى به لاق)) .

الأصلُ الثاني : معرفة دين الإسلام بالأدلة

بنچينا دووى : نياسينا نايينى نيسلامى ب به لگه فه

وهو الاستسلامُ لله بالتَّوْحِيدِ ، و الانقيادُ له بالطَّاعَةِ ، و البراءةُ مِنَ الشَّرْكِ وَأَهْلِهِ .

نايينى نيسلامى پيگ دهيت ژ : بن فه رمانين خودى دا بين ب خودى په ريسى، و به رده و ام بوون ل سه ر گوهدانا خودى، و خو دوير كرن و دوير كه فتن ژ هه قيشك دانان (شريك) بو خودى و نه وين هه قيشكان بو خودى دروست دكهن (موشر كه كان) .

و هُوَ ثَلَاثُ مَرَاتِبَ : الإسلامُ، و الإيمانُ، و الإحسانُ، و كُلُّ مَرْتَبَةٍ لَهَا أَرْكَانٌ .

نايينى نيسلامى سى په يه : نيسلام (موسلمان بوون) و ئيمان (باوهرى ئيمان) و ئيجسان (قهنجيكرن) و هه ر ئيگ ژ فان په يان ستينين خو بين هه ي .

فَأَرْكَانُ الْإِسْلَامِ خَمْسَةٌ : شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ، و إِقَامُ الصَّلَاةِ ، و إِيتَاءُ

الزَّكَاةِ ، و صَوْمُ رَمَضَانَ و حُجُّ بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ .

قيجا روكنين نيسلامى بينجن :

○ شاهده دان ب وي چهندي كو چو خود ايين دى هه ژى په رستنى نينن ژ بلى خودى بتنى، و ژراستا

(مُحَمَّدٌ ﷺ) پيغه مبهري خودى يه .

○ و كرنا نقيژا فه رز ب ريگ و پيكي .

○ و دانا زه كاتى .

○ و روژيگرنا هه يقا په مه زانى .

○ و كرنا جه جى ل مالا خودايى مهزن .

^(۴) صحيح مسلم رقم (۱۹۷۸) .

فدليلُ الشَّهَادَةِ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ

إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿ ١٨ ﴾ [آل عمران].

به لگهڙي ل سهر شاهدهد انامه خودايي مهزن دبيڙيت: ((خودي شاهدهي دايه کو نهو ب تني خودايه، و وي شاهدهييا خو فريشته و زانايان زي دا دگهل شاهدهييا خو، ل سهر مهزنترين تشتي شاهدهي بو د نيته دان: کو ته وحيد و پي رابوونا ويه ب داديي، زي وي پيقهتر چو خودا نينن، يي زاله چو نشته کي وي بقت ل بهر وي ناسي نابت، د گوتن و کريارين خو دا يي کاربنه جهه)).

و معناها: لا مَعْبُودَ يَحِقُّ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ.

رامانا (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) پيک ديٽ ز: چو خودا نينن ب حهق ههڙي پهستني بن زبلي خودايي مهزن بتني نه بيت.

(لَا إِلَهَ): نَافِيًا جَمِيعَ مَا يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ.

(لَا إِلَهَ): (چو خودا نينن ب حهق ههڙي پهستني بن) نانکو: په تکرر و ب نه دروست زانينا په رستنا

هه مي وان که سان و تشتان کو زبلي خودي (الله) د هينه په ريسن.

(إِلَّا اللَّهُ): مُثَبِّتًا الْعِبَادَةَ لِلَّهِ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ فِي عِبَادَتِهِ، كَمَا أَنَّهُ لَا لَهُ شَرِيكَ فِي مُلْكِهِ.

(إِلَّا اللَّهُ) (زبلي خودي نه بيت) نانکو: جيگير کرن و شيکرنا په رستني بو خودي بتني کو شريک و

هه فپشک نينه د په رستني دا هه وهر سا زي شريک و هه فپشک نينه د ملکی دا.

و تفسيريها الذي يوضحها قوله تعالى: ﴿ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأبيه وَقَوْمِهِ إِنَّي بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ

﴿ ٢٦ ﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿ ٢٧ ﴾ وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿ ٢٨ ﴾

[الزخرف].

و ليکدان ورافه کرنا في شاهده داني کو روونبکه تن پيک ديٽ کو خودايي مهزن دبيڙت: ((و ده مي ئيبراهيمي

(عليه السلام) گوتيه بايي خو و ملله تي خو بين په رستنا وان صه نه مان دکر بين ملله تي ته

ديپه ريسن: هندي نه زن نه زي به ريمه زي تشتي هوين زبل خودي دپه ريسن ﴿ ٢٦ ﴾ نهو تي نه بت يي نه ز

نافر انديم، هندي نه وه نهو دي بهر ي من ده ته ريکا راست ﴿ ٢٧ ﴾ و ئيبراهيمي (عليه السلام) په يقا

تهو حیدی (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) هیلا دناڤ یین پستی خو دا، دا به لکی نهو ل گوهداری و تهو حیدا خودایی خو بزقرن، و ژ کوفر و گونه ها خو توبکه ن).

و قوله تعالی: ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ [آل عمران].

و خودایی مه زن دبیرت: ((تو بیژه خودانین کیتابی: وهرن دا نه م و هوین پیگه پیگیرییی ب په یقه کا راست و دروست بکهین: کو عه بدینییا خودی ب تنی بکهین، و چو تشته کی ژ صه نه م و خاچ و خود اوهدان بو وی نه کهینه هه قپشک، و هنده ک ژ مه هنده کان ژبلی خودی [الله] بو خو نه که خودا. قیجا نه گهر وان پشت ددا فی گازییا باش، هوین [گه لی خودان باوه ران] بیژنه وان: هوین شاهده بییی بو مه بدهن کو نه م موسلمانین مه عیبادهت بتنی بو خودایی خو کرییه. و گازی کرن بو فی په یقا راست کانی چاوا بو جوھی و فه لان دئیته ناراسته کرن و هسا بوو یین وهکی وان ژی دئیته ناراسته کرن)).

و دلیل شهادة أن محمداً رسول الله قوله تعالی: ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ [التوبة].

به لگه ژی ل سهر شاهده دانا ب وی چه ندی کو ژ راستا (محمّد ﷺ) پیغه مبه ری خودی یه خودایی مه زن دبیرت: ((گه لی خودان باوه ران ب راستی پیغه مبه ره ک ژ ملله تی هه وه ب خو بو هه وه هات، نهو نه خووشی و ته نگافییا دگه هیته هه وه وی پی نه خووشه، و نهو یی رژده ل سهر هندی کو هوین باوه رییی بینن و حالی هه وه چاک بیت، و نهو ب خودان باوه ران گه له کی مهره بان و دلوفانکاره)).

و معنی شهادة أن محمداً رسول الله:

طاعته فيما أمر، و تصدیقه فيما أخبر، و اجتناب ما عنه نهی و زجر، و أن لا یعبد الله إلا بما شرع.

و راما ن شاهده دان ب وی چه ندی کو ژ راستا (محمّد ﷺ) پیغه مبه ری خودی یه پیک دهیت ژ:

○ گوهدانا فه رمانین وی ل مه کری.

○ و راست دانانا وان دهنگ و باسین بو مه هاتی.

○ و دویر که فتن ژ وی چه ندا کو هاتییه قه دهغه کرن و ریک لی هاتییه گرتن.

○ و خودی نه هیته په رستن بتنی ب وی شریعه تی نه بت کو وی ئینای.

و دلیلُ الصَّلَاةِ، و الزَّكَاةِ، و تفسیرُ التَّوْحِيدِ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿وَمَا أُمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ

الَّذِينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ ﴿٥﴾ [البينة].

و به لگهژی لسه ر نقیژ کرن و دانا زه کاتی و لیکدانا راقه کرنا تنی ئیک خودی په ریسی خودایی مهزن دبیژت: ((و ده می شریعتان دا فه رمان ب تشته کی ل وان نه هاتبوو کرن ژبلی هندی کو نه و نهو په رستن خودی بتنی بکه ن و عیباده تی قه سنا کناری وی بکه ن، رویی خو ژ شرکی وهرگیړنه باوهرییی، و ب کرنا نقیژئی رابین، و زه کاتی بدنه، و نهوه دینی راست کو ئیسلامه)).

و دلیلُ الصَّيَامِ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى

الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ [البقرة].

و به لگهژی ل سهر رۆژی گرتنی خودایی مهزن دبیژت: ((گه لی نهوین باوهری ب خودی وییغه مبهری وی ئینای و کار ب شریعتی وی کری، خودی رۆژی ل سهر هه وه نقیسییه کانی چاوا ل سهر ملله تین بهری هه وه نقیسی بوو، دا به لکی هوین ته قوا خودایی خو بکه ن، و [ب گوهداری و په رستنا وی بتنی] په رژانه کی بکه نه د ناقبه را خو و گونه هان دا)).

و دلیلُ الْحَجِّ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ

غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٩٧﴾ [آل عمران].

و به لگهژی ل سهر کرنا حجی خودایی مهزن دبیژت: ((و خودی ل سهر مروقی شیان هه بن ل هه چی جهی نهو لی بت قه سترنا فی مالی فه ر کرییه بو کرنا حجی، و هه چییی باوهرییی ب ب فه ربوونا حجی نه ئینت نهو کافره، و خودی یی دهوله مهنده چو مننه ت ب وی و حج جوی و کاری وی نینه)).

* الْمَرْتَبَةُ الثَّانِيَّةُ: الْإِيمَانُ وَهُوَ يَضَعُ وَ سَبْعُونَ شُعْبَةً، فَأَعْلَاهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ

الْأَدَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَ الْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ.

* پلا دووی: ئیمان و باوهری ئینان کو پیکهاتییه ژ هفتی و چهند به شن، بلندترین به شی باوهرییی

گوننا ئیک خودی په ریسی [لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ: چو خودا نین ب حه ق هه ژی په ستنی بن ژبلی خودایی مهزن بتنی نه بیت]، و نزمترین به شی باوهرییی دانا ره خه کی وان تشتانه کو خه لکی دئیشینت ل سهر ریکا، و شهرم به شه که ژ باوهرییی.

و أركانهُ سِتَّةٌ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَيَالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ.

و ستینین باوهریی شهشن: باوهری ب خودی بینت، و فریشتین وی، و کتیپین وی، و پیغه مبهرین وی، و رۆژا دویماهیکی، و باوهری ئینان ب قهدهرا خیر و شهری.

و الدلیل علی هذه الأركان الستة قوله تعالى: ﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ

وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّنَ﴾ [البقرة].
و به لگه ژى ل سهر فان شهس ستینین باوهریی خودای مهزن دبیرت: ((باشی ل نک خودی نهو نینه هوین دنقیژیدا ب لایى رۆژهه لات و رۆژناقیی قه بهری خو بدهن نه گهر فهرمانا خودی نهبت، به لکی باشی ههمی کارى و بیه یی باوهری ب خودی ئینای و په رستنا وی بنتی کری، و باوهری ب رۆژا دویماهییی ئینای، و ب فریشته و کیتابین هاتینه خواری و ب ههمی پیغه مبهران بی جودایى)).

و الدلیل القدر قوله تعالى: ﴿إِنَّا كُلُّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ [القمر].

و به لگه ل سهر قهدهری خودای مهزن دبیرت: ((هندی نهمین ههر تشته کی هه می به پیفانه کی ئافر اندیه، و نه م پی دزانینه)).

* المرتبة الثالثة: الإحسان ركن واحد:

* بلا سییی: قهنجی کرن بنتی ستینه که:

وهو أن تعبد الله كأنك تراه فإن لم تكن تراه فإنه يراك.

و نهو ژى پیک هاتییه ژ وی چهندی کو په رستنا خودی بکه می ههروه کی تو خودی دبینی، و نه گهر تو خودی نه بینی قیجا خودی ته دبینت.

و الدلیل قوله تعالى: ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ [النحل ۱۲۸].

و به لگه ژى ل سهر قیچهندی خودای مهزن دبیرت: ((هندی خودای مهزنه ب سهرکه فتن و پشته فانییا خو دگهل وان بین تهقوا کری، و یی دگهل وان بین د کرنا عبادته تی دا قهنجی کری)).

وقوله تعالى: ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ [الذی یرتک حین تقوم ۲۱۷] وَتَقَلِّبْكَ فِي السَّجِدِينَ

﴿۲۱۹﴾ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۲۲۰﴾ [الشعراء].

و خودای مهزن دبیرت: ((و تو کارى خو بهیله ب هیقییا خودای زال و دلوفانکارقه ۲۱۷ نهوی ته دبینت ده می تول نیفا شهقی ب تنی رادبییه نقیژی ۲۱۸ و نهو خوچه ماندنا ته دبینت ده می تو دگهل نقیژکه ران رادبی و دروینی و دچییه سوجدی ۲۱۹ هندی نهوه نهو گوهدیری تهیه، یی پرزانیه ب ئیهت و کریارین ته ۲۲۰)).

وقوله تعالى: ﴿ وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ

شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ ﴾ [يونس].

و خودايي مهزن دبيثت: ((و تو دكاره كي ژ كارين خو دا نابي، و تو چو نايه تان ژ قورئاني ناخويني، و كه سه ك ژ قي نوممه تي كاره كي ناكه ت چ يي باش بت چ يي خراب، نه گهر نه م ل سهر هه وه شاهد نه بين و نه زانين ده مي هوين ده ست دده نه وي كاري)).

و الدليل من السنة حديث جبريل المشهور:

و به لگه د سوننه تاندا هاتي هديسا (جبريل) يا بناف و دهنگ:

عن عمر (رضي الله عنه) قال: بينما نحن جلوس عند رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ذات يوم إذ طلع علينا رجل شديد بياض الثياب، شديد سواد الشعر، لا يرى عليه أثر السفر، ولا يعرفه منا أحد، حتى جلس النبي (صلى الله عليه وسلم)، فأسند ركبتيه إلى ركبتيه، ووضع كفيه على فخذيه، وقال: يا محمد أخبرني عن الإسلام.

فقال رسول الله (صلى الله عليه وسلم): الإسلام أن تشهد أن لا إله إلا الله، وأن محمداً رسول الله، وتقيم الصلاة، وتؤتي الزكاة، وتصوم رمضان، وتحج البيت إن استطعت إليه سبيلاً.

قال: صدقت.

فَعَجِبْنَا لَهُ، يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ!

قال: فأخبرني عن الإيمان.

قال: أن تؤمن بالله وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر، وتؤمن بالقدر خيره وشره.

قال: صدقت.

قال: فأخبرني عن الإحسان.

قال: أن تعبد الله كأنك تراه، فإن لم تكن تراه فإنه يراك.

قال: فأخبرني عن الساعة.

قال ما المسؤول عنها بأعلم من السائل.

قال: فأخبرني عن أماراتها.

قال: أَنْ تَلِدَ الْأُمَّةَ رَبَّتَهَا، وَأَنْ تَرَى الْحَفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوُلُونَ فِي الْبُنْيَانِ.
ثُمَّ انْطَلَقَ، فَلَيْشْنَا مَلِيًّا.

ثُمَّ قَالَ: يَا عُمَرُ أَتَدْرِي مَنْ السَّائِلُ؟
قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ.

قال: هَذَا جَبْرِيلُ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ أَمْرَ دِينِكُمْ.^(۵)

ئانكو: عومهری کوری خه ططابی (ﷺ) دبیرت: رۆژه کی ئەم ل نک پیغه مبهری (ﷺ) دروینشتی

بووین، مه هند دیت زهلامه ک هاته نک مه، جاکین وی گه له ک دسپی بوون، و موپی سه ری وی
گه له کی رهش بوو، نیشانین سه فه ری ل سهر نه دهاتنه دیتن، و که سی ژ مه نه و نه دنیاسی، هات جه تال
نک پیغه مبهر (ﷺ) روینشتی، و چۆکین خۆب چۆکین وی فه ناین، و دهستین خۆ دانانه سهر رانین خۆ، و
گۆت: ئەی (محمد ﷺ)، به حسی ئیسلامی بۆ من بکه.

پیغه مبهری (ﷺ) گۆت: ئیسلام ئەوه تو شاهدهیی بدهی کو ژ ئە لاهی پیغه تر چو خودایین ب جهق

نینن و کو محمد (ﷺ) پیغه مبهری خودییه، و تو نقیژی بکهی، و زه کاتی بدهی، وره مه زانی یی ب رۆژی
بی، بچیه جه جی ئە گهر رییا ته هه بت.

وی گۆت: تو راست دبیری.

گۆت: ئینا ئەم ژی عه جیگرتی بووین، ئەو یی پساری دکهت و دبیریتی: تو راست دبیری!

گۆت: پا به حسی باوهرییی بۆ من بکه.

گۆت: کو تو باوهرییی ب خودی بینی، و ب ملیاکه تین وی، و کتیبین وی، و پیغه مبهرین وی، و ب رۆژا

دویمه هیی، و تو باوهرییی ب قه ده ری بینی باشی و خرابییا وی.

گۆت: تو راست دبیری.

گۆت: پا به حسی قه نجییی بۆ من بکه.

گۆت: کو تو وه سا په رستنا خودی بکهی هه ره وه کی تو وی دبینی، چونکی ئە گهر تو وی نه بینی ژی، ئەو

ته دبینت.

گۆت: پا به حسی قیامه تی بۆ من بکه.

گۆت: ئەو یی پسار ژی دئیته کرن ژ وی چیتر نزانن یی پساری دکهت.

گۆت: پا به حسی نیشانین وی بۆ من بکه.

گۆت: کو ژنی خاتوینا خۆ ببت، و کو تو ببینی پیخواس و رويس و هه ژار، شکانین بزنان ئافاهیان بلاند

بکه ن.

گۆت: پاشى ئەو چوو، و ئەز بېنەكا خۆش مام.
پاشى وى گۆته من: ئەى عومەر تو دزانی ئەو كى بوو پسيار كرى؟
من گۆت: خودى و پېغه مبهرى وى چيتر دزانی،
گۆت: ئەو جبريل بووى هاتى دینی ههوه نيشا ههوه ددهت.

الأصل الثالث: مَعْرِفَةُ نَبِيِّكُمْ مُحَمَّدٍ (ﷺ)

بنجينا سېئى: نياسينا پېغه مبهرى ههوه محمد (ﷺ)

و هو مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ هَاشِمٍ، و هَاشِمٌ مِنْ قُرَيْشٍ، و قُرَيْشٌ مِنَ الْعَرَبِ،
وَالْعَرَبُ مِنْ ذُرِّيَةِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ عَلَيْهِ وَعَلَى نَبِينَا أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ.
پېغه مبهر (ﷺ) نافی وى (محمد) ه كورپى (عبد الله) ه كورپى (عبد المطلب) ه كورپى (هاشم) ه، و
(هاشم) زى زعه شيرهتا (قريش) ه، و (قريش) زى زقه ومى (عرب) انه، و (عرب) زى زنه قيبين پېغه مبهر
(إسماعيل) ي كورپى پېغه مبهر (إبراهيم الخليل) ه باسترين دروود و سلاقل سهر وى و پېغه مبهرى مه زى
بت.

و لَهُ مِنَ الْعُمُرِ ثَلَاثٌ وَسِتُّونَ سَنَةً، مِنْهَا أَرْبَعُونَ قَبْلَ النُّبُوَّةِ، وَثَلَاثٌ وَعِشْرُونَ نَبِيًّا رَسُولًا، نُبِيٌّ
بِ(اقراء) و أُرْسِلَ ب(المُدَّثِر)، و بَلَدُهُ مَكَّةَ، و هَاجَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ.

پېغه مبهر (ﷺ) زيبى وى شيبست و سى (٦٣) سال بوو، چل (٤٠) سال بوو بهرى پېغه مبهراتيبى، و بيست و
سى (٢٣) سال پېغه مبهر (دهنگ و باس بوو هاتى و فريكرى) بوو، دهنگ و باس بوو هاتى ب دهستيكا
سورهنا (اقراء) و فريكرى زيبه ب دهستيكا سورهنا (المُدَّثِر)، و خه لكى مهككه هى بوو، و كوچ بر بو
مه دىنى.

بَعَثَهُ اللَّهُ بِالنَّذَارَةِ عَنِ الشَّرِكِ، وَيَدْعُو إِلَى التَّوْحِيدِ.

خودايى مهزن يى فريكرى بو هشار كرنا خه لكى ز شريك چيكرنى بو خودى، و گازى كرنا خه لكى بو
نيك خودى په ريبسى (ته و حيد).

وَالدليل قوله تعالى: قَالَ تَعَالَى: ﴿يَأَيُّهَا الْمُدَّثِرُ ﴿١﴾ قُمْ فَأَنْذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمَنَّ عَلَى الْكُفَّارِ ﴿٦﴾ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾ [المُدَّثِر].

به لگه زى ل سهر قى چه ندی خودايى مهزن ديبرت: ((ئەى ئەوى خۆ د ناڤ جلكين خۆ را نخافتى ﴿١﴾

تو ژناڤ جهى خۆ رابه و خه لكى زعه زابا خودى بترسينه ﴿٢﴾ و تو خودايى خۆ بتنى مهزن بکه و په رستنى بو

بكه ۳) و جلكين خو ژ هه مي رهنگين پيساتييي پاقر بكه ۴) و يي بهردهوام به ل سهر خودوير كرنا ژ صهنه م و كارين شركي و نيژيكي وان نه به ۵) و تو خير ان نه ده ب نيه تا هندي كو پتر ژي بگه هته ته ۶) و تو صه بري ل سهر وي تشتي بكه يي خودي پي ژته رازي بت)).

و معني (مُرْفَانِزِر) يُنْذِرُ عَنِ الشَّرْكِ و يدعو إلى التَّوْحِيدِ.
رامانا: (تو ژناف جهي خو رابه وخه لكي ژعه زابا خودي بترسيينه) خه لكي بترسيينه ژ شريك چيكرن بو خودي گازي وانا بكه بو تني نيك خودي په ريسي.
(وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ) أي: عَظِّمَهُ بِالتَّوْحِيدِ.

(و تو خودايي خو بتني مه زن بكه) ئانكو: ب مه زني راگره
(په رستني بو بكه): ب وي چهندي كو بتني خودي په ريسن.
(وَيَا بَكَ فَطَهِّرْ) أي: طَهِّرْ أَعْمَالَكَ عَنِ الشَّرْكِ.
(و جلكين خو ژ هه مي رهنگين پيساتييي پاقر بكه) ئانكو: كارين خو پاقر راگره ژ شركي (شريك دروست كرن بو خودايي مه زن بتني)).

(وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ) الرُّجْزُ: الأصنامُ، وَهَجْرُهَا تَرْكُهَا وَأَهْلُهَا، وَالْبِرَاءَةُ مِنْهَا وَأَهْلُهَا.
(و يي بهردهوام به ل سهر خودوير كرنا ژ صهنه م و كارين شركي و نيژيكي وان نه به)، پشتا خوديه تي به نا خو ژيغه كه ت و ژوان كه سان كو صهنه ما د په ريسن، و خو دوير كرن وپشتكرنا وان كه سان يي صهنه ما دپه ريسن.

أَخَذَ عَلَى هَذَا عَشْرَ سِنِينَ يَدْعُو إِلَى التَّوْحِيدِ، وَبَعْدَ الْعَشْرِ عُرِجَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ وَفُرِضَتْ عَلَيْهِ الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ، وَصَلَّى فِي مَكَّةَ ثَلَاثَ سِنِينَ، وَبَعْدَهَا أَمَرَ بِالْهَجْرَةِ إِلَى الْمَدِينَةِ.
ل سهر قي چهندي بهردهوام بوو بو ماوي (۱۰) سااا گازي خه لكي دكر بو تني خودي په ريسي (توحيد)، و پشتي وان (۱۰) سااا هاتييه بلن دكرن بو عهسماني و پينج نقيژ ل سهر فه رزي، و ل مككه هي بو ماوي سي سااا نقيژ دكر، و پشتي هنگي نهم لي هاته كرن كوچ بهر بت بو باژيري مه ديني.

والهجرة: الانتقال من بلد الشرك إلى بلد الإسلام.
و كوچ برن پيك ديت ژ: برن و جه گهورين ژ وهلاتي شركي بو وهلاتي ئيسلامي.
والهجرة فريضة على هذه الأمة من بلد الشرك إلى بلد الإسلام، وهي باقية إلى أن تقوم الساعة.
و كوچ برن فهزه ل سهر قي ئوممه تي ژ وهلاتي شركي بو وهلاتي ئيسلامي، و فه رزييا كوچ برني دي يا بهردهوام بت هه تا روژا قيامه تي.

و الدليلُ قوله تعالى: ﴿ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَسِعَةً فَهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٧﴾ إِلَّا اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفْوًا غَفُورًا ﴿٩٩﴾ [النساء].

به لگه ژي ل سهر في چهندي خودايي مهزن دبيژت: ((هندي نهون يين فريشته جاني وان دستين و وان زورداري ل خو کري کول جهي کافران ماین و مشهخت نه بووين، فريشته ب گه فکرن فه دبيژنه وان: هوين د مهسه لا ديني خو دا د چ حال دا بوون؟ نهو دي بيژن: نه م د عهردي خو دا د لاواز بووين، و نه م نه د شيان زورداريي و سته مي ژ خو لابدهن، قيچا نهو ب گه فکرن فه دي بيژنه وان: نه ري ما عهردي خودي يي فرهه نه بوو کو ژ عهردي خو دهرکه فنه عهرده کي دي کو هوين ل سهر ديني پشت راست بين؟ نهوين هه جهي فه چه ويانا وان ناگره، و نهو پسترين جهي لي زقريني يه ﴿٩٧﴾ و نهوين بيژار ژ مير و ژن و زاروکان يين کو نه شين زورداريي ژ سته مي ژ خو لابدهن، و چو ريکان بو خو نابينن کو يي ژ نه خوشيي قورتال بين، نهو ناگه هنه في دويماهييا نه ري نوکه به حس ژي هاتييه کرن ﴿٩٨﴾ قيچا نهو لاوازين هه نهون يين هيفي هه يه کو خودي وان عه في بکته، چونکي خودي ب راستيا حالي وان يي زانايه، و خودي ليته گري باش گونه ه ژير بوويه ﴿٩٩﴾.))

و قوله تعالى: ﴿ يَعْبادِي الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَسِعَةٌ فَإِنِّي فَاعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ [العنكبوت]. و خودايي مهزن دبيژت: ((نه ي به نييين من يين باوهري نيناي نه گهر د ناشکه راکرنا باوهرييي و په رستنا خودي بنتي دا هوين د ته نگافييي دا بن، هوين ل عهردي خودي يي به رفرهه مشهخت بين، و په رستني بو من بنتي بکن.))

وقال البغوي رحمه الله: سبب نزول هذه الآية في المسلمين الذين يمكة لم يهاجروا ناداهم الله

باسم الإيمان.

نيمامي (البغوي) په حمه تا خودي لي بت دبيژت: نه گه ري هاتنه خوارا في نايه تي دزقريته فه بو وان موسلمانان کو د مه ککه هي دا مابوون و کوچ نه بر بوون خودايي مهزن گا زي وانا کر ب نافي باوهرييي فه.

و الدلیلُ علی الهجرة من السنة قوله (ﷺ): ((لا تَنْقَطِعُ الهَجْرَةُ حَتَّى تَنْقَطِعَ التَّوْبَةُ، وَلَا تَنْقَطِعُ التَّوْبَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا))^(۱).

و به لگه ژى ل سهر كوچ برنى د سوننه تاندا گوتنا پیغه مبهري (ﷺ) كو دبیرت: كوچ برن ناهیتته برین هه تاكو توبه کرن ناهیتته برین، و توبه کرن ناهیتته برین هه تاكو رۆژ ژ رۆژ نافیی فه نه هه ئییت. فلما استقرَّ بالمدينة أمرَ ببقية شرائع الإسلام مثل الزكاة، والصوم، والحج، والأذان، والجهاد، و الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر وغير ذلك من شرائع الإسلام.

قیجا ده می ل مه دینی ئاکنجی بوو نه مر لی کر بوی کو مابوو ژ نه حکامین شریعتی ئیسلامی وه کی زه کاتی، و رۆژیی و جهج و بانگ و جهاد و نه مر کرنا ب باشیی و قه دهغه کرنا خرابیی و ژبلی فان نه حکامین شریعتی ئیسلامی.

أخذَ على هذا عشرَ سنين، وبعدها تُوفِّيَ صلواتُ الله وسلامه عليه ودينه باقٍ، وهذا دينه، لا خيراً إلا دلَّ الأُمَّةَ عليه ولا شرّاً إلا حدَّرها منه.

به رده وام بوو ل سهر قی چه ندی بو ماوی (۱۰) سالا، پشتی هنگی پیغه مبهري (ﷺ) نه مری خودی کر، به لی یا ئایینی وی یی مایه فه، نه فه ژى ئایینی وی یه، چو خیر و باشی نینن ئیلا بهری ئوممه تا خو دای و نیشا وان دای، و چو خرابیچی نینن ئیلا ئوممه تا خو یی ژى ئاگه هدار کری.

و الخیر الذي دلَّها عليه: التَّوْحِيدُ، وَجَمِيعُ ما يُحِبُّه ويرضاهُ.

و خیر و قهنجییا کو بهری ئوممه تا خو دای و نیشا وانا دای پیك دیت ژ: ئیک خودی په ریسی (توحید) و هه می وان تشتا کو خودای مهزن جهژی دکهت و پی خوشه.

والشرُّ الذي حدَّرها منه: الشِّرْكُ وَجَمِيعُ ما يكرهه اللهُ ويأباهُ.

و نهو خرابییا ئوممه تا خو ژى ئاگه هدار کری پیك دیت ژ: شریك دانا بو خودای تاك و تنی و هه می وان تشتان کو خودای مهزن نهو نه قین و پی نه رازییه و قه دهغه کری.

بعثه اللهُ إلى النَّاسِ كافةً، وافترضَ طاعتهُ على جميعِ الثَّقَلينِ: الجِنَّ وِ الْإِنْسِ.

خودای مهزن پیغه مبهري (ﷺ) بو هه می خه لکی یی فری کری، و گوهدا ریکرنا وی فه رز کرییه ل سهر هه می نه جانا و مرو فان.

و الدلیلُ قوله تعالى: ﴿ قُلْ يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا ﴾ [الأعراف].

^(۱) صحیح سنن أبي داود رقم (۲۴۷۹).

و به لگه ژى ل سهر قى چه ندى خودايى مه زن دبيرت: ((تو [ئهى محمد ﷺ] بيتره هه مى مروقان: هدى نه زم نه ز پيغه مبهري خودى مه بو هه وه هه ميبان)).

وَأَكْمَلَ اللَّهُ بِهِ الدِّينَ.

و خودايى مه زن ئايينى ئيسلامى پى تمام كرى.

و الدليل قوله تعالى: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَمَّمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ

دِينًا ﴿٣﴾ [المائدة].

و به لگه ژى ل سهر قى چه ندى خودايى مه زن دبيرت: ((نه فرۆكه ب تمام كرنا شريعه تى و ب سر كه فتنى من دينى هه وه دينى ئيسلامى بو هه وه پيك ئينا، و من قه نجيبا خو ل سهر هه وه تمام كر، و نه ز رازى بووم ئيسلام بو هه وه بته دين)).

و الدليل على موته (ﷺ) قوله تعالى: ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ

رَبِّكُمْ تَخَصُمُونَ ﴿٣١﴾ [الزمر].

و به لگه ژى ل سهر مرنا پيغه مبهري (ﷺ) خودايى مه زن دبيرت: ((هدى تويى [ئهى محمد ﷺ] [

تودى مرى و هدى نه ون نه و دى مرن ﴿٣٠﴾ پاشى هوين هه مى [گه لى مروقان] ل رۆزا قيامه تى ل نك

خودايى خو دى ب هه فركى چن، و نه و ب داديبى دى حوكمى دنا فبه را هه وه دا كه ت ﴿٣١﴾)).

و النَّاسُ إِذَا مَاتُوا يُبْعَثُونَ.

و نه گه ر خه لك بمرن قيجا پشتى مرنى دى ساخ بنه فه.

و الدليل قوله تعالى: ﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ﴿٥٥﴾﴾ [طه].

و به لگه ژى ل سهر قى چه ندى خودايى مه زن دبيرت: ((مه هوين [گه لى مروقان] ژ عهردى ئافر اندينه، و پشتى مرنى جاره كا دى نه م دى هه وه زقري نينه عهردى، و جاره كا دى بو حسيب و جزادانى نه م دى هه وه ژى دهر ئيخين)).

و قوله تعالى: ﴿وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾﴾ [نوح].

و خودايى مه زن دبيرت: ((و خودى هيقينى هه وه ژ عهردى شينكريه ﴿١٧﴾ پاشى پشتى مرنى نه و دى

هه وه زقري نته د عهردى دا فه، و مسوگه ر جاره كا دى نه و دى هه وه دهر ئيخته فه ﴿١٨﴾)).

و بعد البعث محاسبون و مجزيون بأعمالهم.

و پىشتى ساخ كرنى دى پسيار ل وانا هيته كرن سه بارهت ب كرياتين وانا و خه لاتان دى ل سه ر
وه رگرن.

و الدليل قوله تعالى: ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسْتَوُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ

الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحَسَنَى ﴿٣١﴾ [النجم].

و به لگه زى ل سه ر نه قى خودايى مه زن ديبىرت: ((و ملكى هه ر تىشته كى ل عه سمانان و هه ر تىشته كى ل
عه ردى يى خودى يه، دا نه و ب عه ز ابدانى جزايى خرابكاران بدهت ژ به ر خرابيىن وان كرين، و ب
به حه شتى جزايى باشان بدهت)).

و مَنْ كَذَّبَ بِالْبَعثِ كَفَرَ.

و هه ر كه سى ساخ بونى بدره و ده ر ئيخت و باوه رى پى نه بت وى كوفر يا كرى و دى بى باوه ر بت.

و الدليل قوله تعالى: ﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ بِمَا كَفَرُوا وَلَنْ يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ بِمَا كَفَرُوا وَلَنْ يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ بِمَا كَفَرُوا وَلَنْ يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ بِمَا كَفَرُوا

سَيِّرٌ ﴿٧﴾ [التغابن].

و به لگه زى ل سه ر نه قى خودايى مه زن ديبىرت: ((نه وين كوفر ب خودى كرى ژ دره و گو تن: پىشتى

مړنى نه م ژ گوران ناييىنه راکرن، تو [نهى محمد ﷺ] بيژه وان: به لى نه ز ب خودايى خو كه مه هوين
دى زيندى بن ودى ژ گوران ئينه راکرن، پاشى به حسى وى كارى دى بو هه وه ئينه كرن يى هه وه د دنيايى
كرى، و نه و چه نده ل سه ر خودى يا ب سانه ييه)).

وَأَرْسَلَ اللَّهُ جَمِيعَ الرُّسُلِ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ.

و خودايى مه زن هه مى پيغه مبه ر هنارتينه مزگينيى دده ن - ب قه نجى و پاداشى قه نجيكه ران - و

هشيار كه ر و ناگه هداركه رن ژى - ژ خرابيى و سه ر نه نجاميىن خراپه كاران -.

و الدليل قوله تعالى: ﴿رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ﴾

[النساء].

و به لگه زى ل سه ر نه قى خودايى مه زن ديبىرت: ((من هنده ك پيغه مبه ر بو به نيىن خو هنارتينه دا

مزگينيى ب قه نجيا من بده نه وان ووان ژ عه ز ابا من بترسينن، دا پىشتى هنارتنا پيغه مبه ران مرو فان
چو هيجه تك نه مينت)).

وَأُولَهُمْ نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَآخِرُهُمْ مُحَمَّدٌ (ﷺ) وَهُوَ خَاتِمُ النَّبِيِّينَ.

و(نوح) نیکه مین پیغه مبهره (علیه السلام)، و(محمّد) زئی (صلی اللہ علیہ وسلم) دویمهیک پیغه مبهره (صلی اللہ علیہ وسلم) و دویمهیک ئینانا هه می پیغه مبهرین خودییه.

والدلیلُ علیٰ أَنْ أَوْلَهُمْ نوحٌ قوله تعالیٰ: ﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ وَالنَّبِيِّنَ مِنْ بَعْدِهِ﴾ [النساء].

وبه لگه زئی ل سهر وی چندی کو (نوح) نیکه مین پیغه مبهره خودایی مهزن دبیرت: ((نهی محمد (صلی اللہ علیہ وسلم) مه وحی بگه هاندانا په یامی بو ته هنارتییه ههر وهکی مه بو نووحی و پیغه مبهرین پستی وی هنارتی)).

وَكُلُّ أُمَّةٍ بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهَا رَسُولًا مِنْ نوحٍ إِلَىٰ مُحَمَّدٍ، يَأْمُرُهُمْ بِعِبَادَةِ اللَّهِ وَحِدَهُ، وَيَنْهَاهُمْ عَنْ عِبَادَةِ الطَّاغُوتِ.

و خودایی مهزن پیغه مبهر بو هه می ئومه تان فریکرییه ژ (نوح) یقه تاکو (محمّد)، نه مر ل وان هاتییه کرن ب په رستنا خودایی مهزن بتنی، و ریگرییا په رستنا زبلی خودی ل وانا هاتییه کرن.

والدلیلُ قوله تعالیٰ: ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ وَأَجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

﴾ [النحل].

و به لگه زئی ل سهر نهقی خودایی مهزن دبیرت: ((و ب راستی دنا هه ر ملله ته کی بوری دا مه پیغه مبهره ک هنارتبوو دا فه رمانی ب په رستنا خودی و گوهدارییا وی ل وان بکته ووان ژ په رستنا شهیتانی و صه نه م و مرییان بده ته پاش)).

وافترضَ اللهُ على جميع العبادِ الكُفْرَ بالطَّاغُوتِ والإيمانَ باللهِ.

و خودایی مهزن ل سهر هه می به نییان فه رز کرییه کو بی باوهرین ب تاغوتی (ژ په رستنا شهیتانی و صه نه م و مرییان) و باوهری ب خودی هه بت.

قال ابنُ القیِّمِ رحمه اللهُ تعالیٰ: معنی الطَّاغُوتِ ما تجاوزَ به العبدُ حدَّهُ مِنْ مَعْبُودٍ، أو مَتَّبِعٍ، أو

مُطَاعٍ.

(ابن القیِّم) په حمه تا خودی لی بت دبیرت: رامانا تاغوتی نه فه یه: ههر تشته ک به نییان ل سنورین

خو بینیته ده ری و زیده هییی تیدا بکته د په رستنی و چاقلی کرنی و گوهداری کرنی.

وَالطَّوَاغِيتُ كَثِيرُونَ وِرْوَوسُهُمْ خَمْسَةٌ: إبليسُ لعنه اللهُ، وَمَنْ عُبِدَ وَهُوَ رَاضٍ، وَمَنْ دَعَا النَّاسَ إِلَى عِبَادَةِ نَفْسِهِ، وَمَنْ ادَّعَى شَيْئًا مِنْ عِلْمِ الْغَيْبِ، وَمَنْ حَكَمَ بِغَيْرِ مَا أَنْزَلَ اللهُ. و ئەوین کوزیدههی تیدا هاتنه کرن (تهواغیت) زۆرن سه رین وان پینجن: شهیتان له عنه تا خودی لی بت، و هه رکه سه ک بهیته په رستن ژبلی خودایی مه زن و ئەو ب خوژی ب و یچه ندی رازی بت، و هه رکه سی گازی خه لکی بکه ت بو په رستنا خو، و هه رکه سی بیژت ئەس هنده ک تشتان ژ زانینن نهیینی (غهب) ی دزانم و هه رکه سی حوکی ب وان یاسایا بکه ت ژبلی ئەوین خودایی مه زن ئینایه خواری. والدلیل قوله تعالى: ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾ [البقرة]،

وهذا هو معنى: لا إله إلا الله.

و به لگه ژی ل سه ر ئەقی خودایی مه زن دبیزت: ((هندی ئەف دینه یه یی پیکهاتییه و نیشانین وی د ئاشکه رانه و پیتقی ب هندی ناکه ت کوته کی ل خه لکی بیته کرن کو بیته تیدا، نیشان د ئاشکه رانه حه قی و نه حه قی و ریکا دورست و به رزه بوون ژیک جودا بن قیجا هه چییی کافرایی ب وان هه می تشتان بکه ت بین ژبلی خودی په رستن بو دئیته کرن و باوهرییی ب خودی بینت، ئەو ل سه ر ریکا باشتەر موکم و سه ر پر است بوو، ووی خو ب وه رسی نه ئیته برین فه ژ دینی گرت (ئانکو: لا إله إلا الله). و خودی گو ه ل گوتنن به نییی خو هه یه، و ب ئیه ت و کریارین وان یی زانایه، و ئەفه یه رامن لا إله إلا الله.))

و في الحديث: ((رأس الأمر الإسلام وعموده الصلاة وذروة سنامه الجهاد في سبيل الله))^(٧)، والله أعلم.

و د گوتنن پیغه مبه ری خودی دا (ﷺ) هاتییه دبیزت: ((سه ری هه می تشته کی ئیسلامه، و بربرا پشتا ئیسلامی ژی نقیژه، و گو بیته و ی ژی جهاد کر نه د ریکا خودی دا، و خودی زانا تره.

سویاس بو خودایی مه زن
تمام بووم ژ وه رکیارانا
ئەقی په رتووکی گه له ک ب مفا
به ری نقیژا مه غه ببیا رۆژا جومعی به روارئ
(١٧/٦/١٤٢٩ ک) به رامبه ر (٢٠/٦/٢٠٠٨ ن)
کوردستان: که لار

^(٧) صحیح سنن الترمذی رقم (٢٦١٦).